

MAKLEIT LÁSZLÓ
(szöveg és kép)

Túrák a Baltikumban

Észtország és hazafelé Beloruszon át

Tallin rekonstruált városfala

Észtország legmagasabb – 312 méteres – csúcsának meghódítása után délután léptünk Észtország területére. A fiatal határőr nem sok magyarral találkozhatott, mert kissé értetlenül kérdezte, tényleg Estoniába igyekszünk-e. A három balti állam legmagasabb pontja a határtól nem messze, Haanja település közelében található, így rövidesen napi rekordunkat is felállíthattuk. A 318 méteres Suur Munamagi felé kiépített gyalogút vezet, s bár az ösvény rövid, nem maradnak el a pihenőhelyek sem. A csúcson kilátótorony, melynek tetejéről végláthatatlan fenyvesek panorámája tárult elénk. A borongós, színtelen, délutáni fényben készítettünk néhány emlékképet, de ekkor még nem sejtet-

tük, hogy észtországi napjainkat szinte végig felhők és eső kíséri majd.

ESERNYŐ SZOBROKNAK IS KÖTELEZŐ

A rövid csúcstúrát követő borongós napon az ország második legnagyobb városába, Tartuba látogattunk. Időjárásjelentésre itt sem volt szükség, elegendő volt látni, hogy nemcsak a sétálóutca padjai fölé épült fedél, de a városháza előtt álló szökőkút szoboralakja is esernyőt tart. Tartu legjelentősebb intézménye az egyetem, melynek története a 17. századig nyúlik vissza. II. Gusztáv Adolf svéd király 1632-ben alapította – az akkoriban svéd fennhatóság alatt álló birodalomban másodikként – az Academia Gustavianát, mely azonban később, az oroszokkal folytatott háborúk idején Tallinba, majd Parnuba költözött. Az újbóli tartui megnyitásra 1802-ben – már I. Sándor cáuralkodásának idején – került sor, ekkor készült a ma is álló klasszicista főépület.

Nem sokkal ezután, 1810-ben a közeli Dóm-hegyen felépült a város csillagvizsgálója, melynek első vezetője nem kisebb személy volt, mint Friedrich Georg Wilhelm von Struve. A híres asztronómus nevét nem csak Tartuban ismerik, hiszen az ő kezdeményezésére indult a később róla elnevezett Struve Geodéziai Ív kialakítása. Ez a norvég Hammerfesttől a Fekete-tengerig húzódó háromszögelés pontok láncolata, ami a maga korában páratlan pontosságú helymeghatározást tett lehetővé. Nem véletlen, hogy az egyik mérési pontként éppen a csillagvizsgáló tornyát jelölték ki, de baltikumi utazásunk során másutt is találkoztunk felújított mérési ponttal, mellette pedig Struve tevékenységét ismertető leírással. A tíz jelenlegi országot érintő geodéziai ív az UNESCO Világörökség Listáján szerepel, és annyiban is kuriózum, hogy a világörökségek

között nincs más olyan, határon átnyúló objektum, melynek elemeit ennyi országban találjuk meg. A legtöbb Struve pont egyébként kevésbé látványos, tudománytörténeti értékük azonban vitathatatlan. A néhány évtizede a várostól húsz kilométerre létesült modern obszervatórium szintén az ő nevét vette fel. Struve – ha látná – büszke lehetne az utókor megbecsülésére, csak a régi obszervatórium előtt álló "emlékművét" észre ne vegye! A városháza közelében álló, mocsaras alpra épült és megsüllyedt "tartui ferde ház" és a János-templom egyedülálló agyagszobrainak megtekintése után az ország fővárosa, Tallin felé vettük az irányt.

TALLINI SÉTA

A belváros a másik két balti főváros történelmi negyedéhez képest sokkal egységesebb képet mutat, pedig az elmúlt évszázadokban dán, svéd, majd orosz uralom váltotta egymást, ráadásul hosszú időn keresztül az Alsóváros kereskedői és a Dóm-hegyi rendi lovagjai között is éles ellentét feszült. Ennek persze utólag már csak örülhetünk, másutt ugyanis nem maradt fenn ennyi erődtorony és ilyen kiterjedt falrendszer, mint itt, ahol a rivalizáló városrészeket is el kellett választani egymástól. Az Alsóvárosban érdemes az Olaf-templom és a Városháza tornyára is felkapaszkodni, ahol óvárosi sétánk útvonalát könnyebben tudjuk megtervezni, mint térkép alapján.

Ha valaki nem szívesen járkal templomokba, és Tallinban is csak egyet szeretne meglátogatni, érdemes a Szentlélek-templomot választani. A 13. századi építmény külső megjelenése a 14. századi átépítés óta nem változott. Kívülről a keszes torony és díszes óra ellenére kissé puritán hatású, az ajtón belépve viszont gazdag díszítést, festményeket, faragványokat találunk, nem

Katalin-passázs Tallinban

A Nemzeti Könyvtár Minszkben

Tartu csillagvizsgálója

beszélve a 15. századból származó szárnyas oltárról. Az óvárosi séta további hihagyhatatlan állomásait az egykori Katalin-kolostor környéke, valamint a Pikk utca kereskedőháza jelen-
 tik. Éppúgy, mint Rigában, itt is található Feketefejük Háza, vagyis a nőtlen kereskedők 16. század-
 beli épülete, a rigai Három Fivérre „rímelőn” az egymás szomszédsá-
 gában álló gótikus kereskedőházak a Három Nővér nevet kapták. A balti fővárosok képe néhány történelmi épület elnevezése mellett csak annyiban hasonlít egymáshoz, hogy a függetlenség elnyerése óta nemcsak a városok modernizációjára, de a történelmi múlt emlékeinek megőrzése is nagy hangsúlyt fektetnek. A hasonlóság ennyiben ki is merül. Mindegyik főváros sajátos arcullattal rendelkezik, amelyet látni kell.

leferne, legtöbbjük mérete csekély, csak 45 éri el közülük a 100 hektáros nagyságot. A glaciális tavak egy része az évezredek során feltöltődött vagy elmoszarosodott, Észtország területének így is 6 %-át fedik tavak, a mocsaras területek száma pedig ennél sokkal nagyobb. Utolsó észtországi esténken mi is egy kicsiny tó partjára menekültünk Tallin zajos kempingjéből, majd a Baltikum elhagyása után egy másik világra csöppentünk – átléptünk Beloruszba.

BEORUSZ – EGY KELLEMES CSALÓDÁS...

Nem hinném, hogy Fehéroroszország bármelyik utazási iroda kínálatában előkelő helyet foglalna el. Mi sem nagyon találkoztunk turistákkal, ezért hosszú ismertetésbe nem is bocsátkozom. Egy bizonyos, ha külön cikket írnék az országról, annak a címe „Egy kellemes csalódás – Belorusz” lenne. A határon még azt kaptuk, amit vártunk: bürokrácia, gyanakvó tekintetek, egy óras várakozás. Azután széles autópályára értünk, melynek digitális kijelzőjén nemcsak a pontos időről és a levegőről, de még az aszfalt hőmérsékletéről is információt kaptunk.

A főváros felé vezető útról Dzyarzhynsk felé, majd Skirmuntava falucska irányába kanyarodva találjuk meg az ország legmagasabb pont-

ját. A dombocskán katonai állomás létesült, ennek közelében, egy másik kiemelkedésen felfedeztük a Dzyarzhynskaya Hara feliratot. Az ország 345 méteres teteje – éppúgy mint a közeli város – nevét Felix Dzerzhynskijről kapta. Ez szintén nem tartozik a kellemes csalódások közé. A lengyel származású kommunista vezető a vörös terror egyik vezéralakja volt a korai Szovjetunióban.

SZOVJET ÖRÖKSÉGEK, ÚJ ÉRTÉKEK

Szocreál épületekkel, propagandafeliratokkal és Lenin utcával Minszkben is találkozhatunk, a város összképét azonban mégsem ez határozza meg. Hatalmas vízfelületek, nagy és ápolt parkok, impozáns, modern épületek, csillogó tetejű templomok mellett széles sugútakat láttunk – a hatalmas forgalom ellenére jól áttekinthető a közlekedés. A bárók, a kaszinók és a templomban misére járó fiatalok jól megférnek egymás mellett.

Nem célom sem a város, sem az ország bemutatása, és az átutazóban itt töltött két nap alapján erre nem is vállalkozhatok. Ha viszont valaki üzleti vagy magánúton Minszkben jár és érdeklődik a modern építészet alkotásai iránt, a belvárosban tett sétát követően látogasson el a néhány kilométerre található Nemzeti Könyvtárba is. Nem fogja megbánni.

TAVAK ÉS ÚJABB TAVAK

Az északkelet-európai táj jellegzetességei az utolsó jégkorszak elvonulása után visszamaradt glaciális eredetű tavak. Finnországban, az ezer tó országában számuk a kétszázezretet is megközelíti, de a Baltikumon át a lengyel Mazuri-tóvidékig a kisebb-nagyobb állóvizek határozzák meg a táj képét. Bár a tavak száma még Észtországban is meghaladja az ezret, és az orosz–észt határon fekvő Peipus-tó területébe a Balaton hatszor be-

Belorusz legmagasabb pontja

Édességárusok a tallini városháza előtt